

Psicopatologia al Llarg del Cicle Vital

Codi: 102572

Crèdits: 6

Titulació	Típus	Curs	Semestre
2502443 Psicologia	OB	2	1

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Sergi Ballespí Sola

Correu electrònic: Sergi.Ballespi@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: No

Grup íntegre en espanyol: No

Altres indicacions sobre les llengües

Tots els grups imparteixen docència en català i espanyol, en diferents proporcions, segons el professorat

Equip docent

Eduardo Fuente Diez

Maria Soledad Fernandez Gonzalo

Maria Jesus Tarragona Oriols

Natàlia Díaz-Regañón Serra

Prerequisits

No n'hi ha.

Objectius

Contextualització

La psicopatologia representa un desviament de les funcions humanes normals, que es deuen entendre en el context del desenvolupament de la persona i en el seu context social i cultural. En l'exercici professional de la psicologia, el coneixement de la psicopatologia al llarg del cicle és un element fonamental per a totes les sortides professionals que tracten amb el comportament humà (psicologia clínica i de la salut, psicologia social i de les organitzacions, psicologia de l'educació). Aquesta assignatura és una presentació dels trastorns que, de manera més representativa però no excloent, es poden presentar en cada període evolutiu.

En aquest pla d'estudis, la formació en psicopatologia està compresa en les següents assignatures:

- Psicopatologia al llarg del cicle vital
- Psicopatologia de la infància i l'adolescència
- Psicopatologia d'adults

- Trastorns de la personalitat
- Discapacitat intel·lectual i problemes de l'aprenentatge i la comunicació

Objectius formatius de l'assignatura

L'objectiu principal d'aquesta assignatura és conèixer els trastorns psicològics i les seves característiques principals que, de manera més representativa però no excloent, es poden presentar en cada període evolutiu.

Al finalitzar l'assignatura,

1. l'alumne sabrà reconèixer la diversitat del comportament humà i la naturalesa de les seves diferències, en l'anormalitat i la patologia.
2. l'alumne sabrà reconèixer els determinants i els factors de risc per a la salut i també la interacció entre la persona i el seu entorn físic i social.

Competències

- Analitzar les demandes i les necessitats de persones, grups o organitzacions en diferents contextos.
- Aplicar de manera crítica, reflexiva i creativa els coneixements, habilitats i valors adquirits.
- Criticar els efectes de la pròpia pràctica sobre les persones, tenint en compte la complexitat de la diversitat humana.
- Formular hipòtesis sobre les demandes i les necessitats de les persones destinatàries.
- Mantenir una actitud favorable envers l'actualització permanent a través de l'avaluació crítica de la documentació científica, valorant-ne la procedència, situant-la en un marc epistemològic i identificant-ne i contrastant-ne les aportacions en relació amb el coneixement disciplinari disponible.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Reconèixer el codi deontològic i actuar de manera ètica.
- Reconèixer els determinants i els factors de risc per a la salut, i també la interacció entre la persona i el seu entorn físic i social.
- Reconèixer la diversitat del comportament humà i la naturalesa de les seves diferències, tant en la normalitat com en l'anormalitat i la patologia.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar de manera crítica, reflexiva i creativa els coneixements, habilitats i valors adquirits.
2. Classificar els trastorns psicològics.
3. Criticar els efectes de la pròpia pràctica sobre les persones, tenint en compte la complexitat de la diversitat humana.
4. Distingir els diferents signes i símptomes clínics dels diferents trastorns psicopatològics de cada cicle vital pel seu diagnòstic i tractament.
5. Formular els problemes de les persones en termes diagnòstics.
6. Identificar factors de risc per a la salut mental.
7. Identificar patrons normals i anormals de desenvolupament i conducta.
8. Identificar variables funcionals d'adquisició i manteniment de problemes en exemples de casos clínics.
9. Mantenir una actitud favorable envers l'actualització permanent a través de l'avaluació crítica de la documentació científica, valorant-ne la procedència, situant-la en un marc epistemològic i identificant-ne i contrastant-ne les aportacions en relació amb el coneixement disciplinari disponible.
10. Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.

11. Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
12. Reconèixer el codi deontològic i actuar de manera ètica.
13. Reconèixer les manifestacions psicopatològiques més característiques de cada cicle vital, i la gènesi, la clínica, l'epidemiologia i el transcurs d'aquestes manifestacions.

Continguts

1. INTRODUCCIÓ

- 1.1. Concepte de psicopatologia
- 1.2. Causalitat en psicopatologia
- 1.3. Sistemes de classificació en psicopatologia

2. PROBLEMES A LA PRIMERA INFANTESA

- 2.1. Discapacitat intel·lectual i autisme
- 2.2. Trastorns per tics
- 2.3. Trastorns de l'eliminació
- 2.4. Trastorns de la son

3. PROBLEMES A LA INFANTESA

- 3.1. Trastorns d'ansietat
- 3.2. Trastorns del comportament

4. PROBLEMES A L'ADOLESCÈNCIA

- 4.1. Trastorns del comportament alimentari

5. PROBLEMES A LA EDAT ADULTA I A LA VELLESA

- 5.1. Síndromes afectació cognitiva (Semiologia Consciència, Memòria, atenció)
 - 5.1.1. Síndrome Amnèsica
 - 5.1.2. Delirium
 - 5.1.3. Demència
- 5.2. Síndromes afectives (semiologia afectivitat)
 - 5.2.1. Síndrome d'Ansietat
 - 5.2.2. Síndrome Depressiva
 - 5.2.3. Síndrome Maníaca
- 5.3. Síndromes psicòtiques (semiologia Pensament, llenguatge, psicomotricitat)
 - 5.3.1. Síndrome Positiva

5.3.2. Síndrome Negativa

5.3.3. Síndrome Desorganitzada

5.3.4. Síndrome Catatònica

5.4. Trastorns de la personalitat

Metodologia

L'adquisició d'aquests coneixements s'obtindrà mitjançant:

a) Classes conferència. En aquestes classes es presentaran els conceptes generals, tant dels punts introductoris com de la psicopatologia, que han de servir de guia per a que l'alumne aprofundeixi en cada punt del programa.

Material: Bibliografia recomanada.

Programació: 24 hores (en sessions d'entre 1.25h i 1.5h en format presencial i virtual)

b) Seminari de casos i ABP. En aquestes classes l'alumne ha d'aprofundir en diferents punts del temari que estaran il·lustrats per casos clínics i problemes.

Es presentaran diferents casos relacionats amb un tema del programa que seran treballats pels grups. Eventualment, alguns estudiants podran presentar oralment part del material treballat. Així mateix, es preveu el lliurament d'una evidència d'aprenentatge escrita.

Material: Casos disponibles al campus virtual. Bibliografia.

Programació: 20 hores: 2 hores setmanals durant 10 setmanes

L'assignació dels grups de pràctiques es realitzarà via l'assignació que realitza la gestió acadèmica o bé mitjançant alguna de les opcions per fer grups de l'aplicatiu Moodle. Pel bon funcionament de les classes, no està permès el canvi a un grup diferent a l'assignat.

Per a la primera part de l'assignatura (Psicopatologia Infantil) les sessions es programaran abans del primer període avaluatiu i per a la segona part de l'assignatura (Psicopatologia d'Adults) després del primer període avaluatiu (<https://www.uab.cat/web/estudiar/graus/graus/horaris-dels-graus-1345721953488.html>).

Nota: La metodologia docent i l'avaluació proposades poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries. L'equip docent detallarà a través de l'aula moodle o el mitjà de comunicació habitual el format presencial o virtual/on-line de les diferents activitats dirigides i d'avaluació, tenint en compte les indicacions de la facultat en funció del que permeti la situació sanitària.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques	24	0,96	2, 6, 7, 10, 12
Seminari	20	0,8	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13
Tipus: Supervisades			
Tutories	7,5	0,3	1, 9, 10, 11

Tipus: Autònomes

Estudi i elaboració problemes	53,5	2,14	1, 2, 6, 7, 8, 9, 10, 11
Lectures	42	1,68	2, 6, 7, 9

Avaluació

Per a qualsevol dubte podeu consultar l'enllaç a les Pautes d'avaluació de les titulacions de la Facultat de Psicologia aprovades en Junta Permanent:
<https://www.uab.cat/web/estudiar/graus/graus/avaluacions-1345722525858.html>

L'avaluació de l'assignatura es durà a terme mitjançant 4 evidències d'aprenentatge. Per ordre cronològic:

Ev1 (CI): Treball casos infància. Col·lectiva, Escrita, Virtual, Primer període avaluatiu, Pes 10%,

Ev2 (EI): Examen part infància i adolescència. Individual, Escrita, Presencial, Primer període avaluatiu, Pes 40%.

Ev3 (CA): Treball casos adults. Pes 10%. Indv. i/o Col·lect., Escrita i/o Oral, Presencial, Segon període avaluatiu, Pes 10%.

Ev4 (EA): Examen part adults. Individual, Escrita, Presencial, Segon període avaluatiu, Pes 40%.

Assignatura superada

Es superarà l'assignatura quan es compleixin dues condicions:

1) que es pugui calcular la mitjana ponderada (i.e., quan $[(E2+E4) / 2] \geq 4$)

Es consideren evidències clau per superar l'assignatura les evidències de més pes: E2 i E4, abraçant entre les dues el 80% de l'assignatura.

És per això que, per a poder calcular la mitjana ponderada de tota l'assignatura, cal haver obtingut almenys un 4 de mitjana a les evidències de més pes $[(E2+E4)/2 \geq 4]$

Quan això no passi, la mitjana ponderada no es calcularà (i.e., les notes dels seminaris no es tindran en compte) i a l'estudiant li constarà a l'acta la nota derivada de $(E2+E4)/2$.

Exemple 1: Un/a estudiant ha obtingut un 5 a l'evidència E2 i un 1.5 a l'evidència E4. Aplicant $(E2+E4)/2$ s'obté que $(5+1.5)/2 = 3.25 < 4$. Per tant, no es compleix la primera condició, no es calcularia la mitjana ponderada i no es podria presentar a la recuperació (vegeu a sota). La nota que constarà a l'acta és 3.25.

Exemple 2: Un/a estudiant ha obtingut un 4 a l'evidència E2 i un 4.5 a l'evidència E4. Aplicant $(E2+E4)/2$ s'obté que $(4+4.5)/2 = 4.25 > 4$. Per tant, sí que es compleix la primera condició, es calcularia la mitjana ponderada i, si no aprova, es podria presentar a la recuperació (vegeu a sota).

Exemple 3: Un/a estudiant ha obtingut un 8 a l'evidència E2 i un 9 a l'evidència E4. Aplicant $(E2+E4)/2$ s'obté que $(8+9)/2 = 8.5 > 4$. Per tant, sí que es compleix la primera condició, es calcularia la mitjana ponderada.

2) que la qualificació mitjana ponderada sigui ≥ 5

La mitjana ponderada de l'assignatura és la que implica totes les evidències amb el seu pes. Així, quan s'hagi obtingut un promig de 4 entre E2 i E4, es podrà calcular la mitjana final d'aquesta manera:

Nota final (mitjana ponderada) = $(E1*0.10) + (E2*0.40) + (E3*0.10) + (E4*0.40)$

Exemple: Un/a estudiant que hagi obtingut un 8 a la E1, un 5 a la E2, un 9 a la E3 i un 7 a la E4 obtindria una Nota final de: $8 \cdot 0.1 + 5 \cdot 0.4 + 9 \cdot 0.1 + 7 \cdot 0.4 = 0.8 + 2 + 0.9 + 2.8 = 6.5$

Condició de 'presentat' o 'avaluable'

Un/a estudiant que hagi lliurat evidències d'aprenentatge amb un pes igual o superior a 4 punts (40%) constarà com a "avaluable" (punt 5 reglament d'avaluació, vegeu enllaç al principi).

Recuperació

Per poder recuperar l'assignatura cal presentar-se a un examen basat en els continguts TOT EL PROGRAMA (conferències i seminaris). Aquest examen no serveix per a pujar nota en cas d'haver aprovat l'avaluació continuada.

La recuperació consisteix a un examen tipus test amb 4 opcions de resposta i un nombre de preguntes similar al de la suma de les evidències 2 i 4, tot i que avalua tot el temari. La recuperació es centra en TOTA L'ASSIGNATURA, incloent les evidències d'aprenentatge E2 i E4 i els continguts de tots els seminaris.

Podran optar a la recuperació els estudiants que compleixin 3 condicions (vegeu punt 3 reglament):

- 1) no haver assolit els criteris establerts per superar l'assignatura
- 2) haver estat avaluats en activitats per valor de 2/3 parts de la qualificació total (és a dir, haver presentat evidències per valor del 66.6% de la nota total en avaluació continuada)
- 3) tenir una qualificació d'avaluació continuada (qualificació mitjana ponderada) igual o superior a 3.5

La nota de la recuperació

La nota derivada de la recuperació no s'imputa directament a l'acta ni pots substituir la nota amb la que s'ha accedit a la recuperació. La nota derivada de l'examen de recuperació tindrà un valor màxim de 2 punts que es sumarà a la nota prèvia. Cal aprovar la prova de recuperació, es a dir, aconseguir un mínim de 1 punt, per sumar la puntuació a la nota prèvia [Nota final = Nota prèvia + (Nota Recup (aprovada) * 0.20)].

Exemple: Així, si una persona obté un 4.5 de nota final, acudeix a la recuperació i obté un 7 a la prova de reavaluació, la nota que se sumarà al 4.5 obtingut en avaluació continuada serà $(7 \cdot 2) / 10 = 1.4$, de manera que la nota que es plasmarà a l'expedient serà de 4.5 (Av cont) + 1.4 (Recup) = 5.9.

La recuperació es portarà a terme a les setmanes destinades a tal efecte segons indiqui la Facultat.

Alumnat segona convocatòria o més

No es preveu que l'alumnat de 2^a o posterior matrícula s'avalui mitjançant una única prova de síntesi no recuperable.

Enllaç a les pautes d'avaluació de la facultat:

<https://www.uab.cat/web/estudiar/graus/graus/avaluacions-1345722525858.html>

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
E1. Treball amb casos infància	10%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13
E2. Examen part infància i adolescència	40%	1,5	0,06	2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
E3. Treball amb casos adults	10%	0	0	2, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12
E4. Examen part adults	40%	1,5	0,06	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12

Bibliografía

Obligatòria

Ezpeleta, L. y Toro, J. (2014). Psicopatología del desarrollo. Madrid: Pirámide.

Obiols, J. (Ed.) (2008). Manual de psicopatología general. Madrid: Biblioteca nueva.

Complementària

Asociación Americana de Discapacidades Intelectuales y del Desarrollo (2011). Discapacidad intelectual. Definición, clasificación y sistemas de apoyo. Madrid: Alianza. [American Association of Mental Retardation. (2006). El retard mental. Definició, classificació i sistemes de suport. Vic: Eumo].

American Psychiatric Association (2013). DSM-5 Manual de diagnóstico y estadístico de los trastornos mentales. Washington: American Psychiatric Publishing.

Barkley, R.A., Benton, C.M. (2000). Hijos desafiantes y rebeldes. Consejos para recuperar el afecto y lograr una mejor relación con su hijo. Barcelona: Ed. Paidós.

Barlow, D. H., & Durand, V. M. (2003). Psicopatología (3ª ed.). Madrid: Thomson.

Bragado, M.C. (2009). Enuresis nocturna: tratamientos eficaces. Madrid: Pirámide.

Bragado, M.C. (1998). Encopresis. Madrid: Pirámide.

Caballo, V.E., Salazar, I.C. y Carrobes, J.A. (Dir.). (2015). Manual de psicopatología y trastornos psicológicos. Madrid: Pirámide.

Belloch, A., Sandin, B., y Ramos, F. (1994). Manual de psicopatología. Vol I. Madrid: McGraw Hill. Interamericana.

Durand, V.M. y Barlow, D. H. (2007). Psicopatología: Un enfoque integral de la psicología anormal. Thomson Paraninfo.

Echeburúa, E. & de Corral, P. (2009). Trastornos de ansiedad en la infancia y adolescencia. Madrid: Pirámide.

Ezpeleta, L. (Ed.). (2005). Factores de riesgo en psicopatología del desarrollo. Barcelona: Masson.

Kaplan, H. y Sadock, B. (2008). Manual bolsillo psiquiatría clínica. Lippincott Williams & Wilkins. Wolters Kluwer Health.

Méndez, F.X., Orgilés, M. y Espada, J. P. (2008). Ansiedad por separación. Psicopatología, evaluación y tratamiento. Madrid: Pirámide.

Toro, J. (2004). Riesgo y causas de la anorexia nerviosa. Barcelona: Ariel.